

Familie Romijn houdt wel van een beetje voorop lopen

‘Werk draait om uitdaging en plezier’

Het werk op het bedrijf moet een combinatie zijn van uitdaging en plezier. Dat beogen Kees en Cora Romijn en hun medewerkers. Kees Romijn, onlangs herkozen tot voorzitter van de LTO-vakgroep Melkveehouderij, is zo’n vier dagen in de week op pad. Thuis houdt Cora dan met de beide medewerkers en een stagiair het bedrijf draaiende.

Het eerste dat opvalt op het melkveebedrijf van Kees (48) en Cora (49) Romijn – heel toepasselijk gelegen aan de Melkweg in Langerak (ZH) – zijn drie oude romneyloodsen. „Dat zijn oude proefstallen van het Wageningse onderzoeksinstituut Imag“, vertelt Kees Romijn even later als hij in de keuken aanschuift, netjes gekleed in overhemd en colbertje. Romijn komt net terug van de LTO-vergadering waarin hij is herkozen als voorzitter van de landelijke vak-

groep Melkveehouderij. Geroutineerd steekt hij van wal en schetst de ontstaansgeschiedenis van het bedrijf, waar hij als boerenzoon in 1997 bij in is getrouwd. Het bedrijf was oorspronkelijk van zijn schoonvader Arie Schep, die in 1972 neerstreek in het ruilverkavelingsgebied in de Langerakpolder, iets ten zuiden van de Lek. Het Imag, later opgegaan in de Animal Sciences Group, wilde het nieuwe bedrijf inzetten als lage-kosten-proefbedrijf. De romneyloodsen

werden ingericht met voerligboxen, de voorlopers van de ligboxenstal.

Melkrobots

Cora heeft hier samen met haar vader 13 jaar in maatschap geboerd. De romneyloodsen zijn nog steeds in gebruik, maar bieden tegenwoordig onderdak aan pakweg 90 stuks jongvee van 6 tot 15 maanden en aan zeven paarden. Het

Melkweg Sabina 3 (Fidelity x Stadel), kampioen roodbont oud van Hoornaar 2015, is een nazaat van de bekende NRM-kampioen Sabina 17 van Herman en Ria Schrijver uit Terwolde. Ze heeft 14 januari voor de tweede keer gekalfd en geeft nu 26 liter daags.

Medewerker Jos Stam schuift het voer aan. Het nieuwe gedeelte van de stal is voor een deel over de oude heen gebouwd; op de achtergrond zijn de spanten nog te zien. Boven de melkrobots exploiteert Cora een vergaderruimte.

fokken en dressuur rijden met de KWPN'ers is de hobby van Cora. Kees: „Hobby's zijn ook belangrijk, daar maken we graag tijd voor vrij.“ Op het bedrijf staan inmiddels drie generaties stallen. In 1993 kwam er een 2 + 1-rijige ligboxenstal bij voor 75 koeien, met een 2 x 3 open tandem melkstal. „Daar hebben we jarenlang in gemolken, tot het wel heel druk werd in de stal“, vertelt Kees. „Op het laatst waren we dik vijf uur per dag aan het melken.“ In 2007 gingen ze zich oriënteren op nieuwbouw. Besloten werd om de bestaande ligboxenstal aan de lange zijde uit te breiden met 110 boxen. In 2008 kwam de vergunning rond. In principe mag de familie Romijn daarop 175 koeien houden. Besloten werd om over te stappen op melkrobots; een nieuwe impuls en uitdaging voor het bedrijf. Het nieuwe gedeelte van de stal werd 1 april 2009 in gebruik genomen. Sindsdien melken ze met twee Lely A3-robots. Van een kwart overbezetting ging het naar een ruime onderbezetting. Cora's vader heeft de ingebruikname van de nieuwbouw nog mee mogen maken; hij overleed in 2010.

Bedrijf in balans

Op dit moment melken ze 122 koeien; de twee robots zitten daarmee vol. De 305-dagenproductie ligt dicht bij de 9.800 kilo melk per koe, met 4,38 procent vet en 3,48 procent eiwit. Het celgetal schommelt tussen de 150 en 175, zegt Kees. Dit jaar levert de familie Romijn 1,2 miljoen kilo melk aan FrieslandCampina. Er is nog ruimte voor een derde robot, mochten dochter Kim (16) of zoon Jari (12) interesse hebben in overname. De melkkoeltank van 16.000 liter is op drie robots berekend. Kees: „Onze filosofie is: het bedrijf bij de tijd houden. Is het niet voor onze zoon, dan wel voor iemand anders. Maar voorlopig hebben we geen plannen voor verdere uitbreiding. Het bedrijf is nu mooi in balans. De eerste tien jaar moeten we het sowieso nog zelf doen.

Daarom hebben we het bedrijf ook makkelijk ingericht, onder meer met de melkrobots. We willen plezierig kunnen werken, het werk moet te behappen zijn, en uitdagend en afwisselend. Ook voor onze medewerkers.“ De eerste medewerker deed zijn intrede in 2001, twee jaar geleden kwam er een tweede bij. Samen zijn de bedrijfsverzorgers goed voor 40 uur. Jos Stam werkt in principe twee hele dagen, Richard van Muijlwijk komt drie halve dagen. Daarmee is al het vaste werk onder de pannen. „Allebei echte koeienmensen“, looft Kees. Ook Cora, die momenteel kampt met een schouderblessure, werkt normaliter volledig mee. De combinatie van plezier in het werk en uitdaging zoeken, daar draait het om voor de familie Romijn. Cora: „Wij proberen als bedrijf altijd wel een beetje voorop te lopen. We waren een van de eersten in de streek met een voermengwagen, en ook een van de eersten met melkrobots.“ Kees vult aan: „Toen we met robots begonnen, was dat een geweldige uitdaging voor ons als bedrijf. Zeker in combinatie met weidegang. En naarmate het aantal koeien groeit, neemt de uitdaging alleen maar toe. Maar die gaan we zeker niet uit de weg“, lacht hij. „Ik heb bovendien plezier in dat koppel koeien buiten.“

Koeien in de sloot

Van de 54 hectare gras (klei op veen) ligt 35 hectare rond het huis, de rest op afstand. Zodra de eerste snee eraf is, krijgen de koeien volledige weidegang volgens het systeem van modern standweiden: elke dag een vers perceel. Na vijf à zes dagen zijn ze dan weer terug bij het eerste. De afstand tot de robot bedraagt maximaal 500 meter. Kees: „We zetten 's morgens om vijf, zes uur de stal open. Als de jongens dan komen, is de stal mooi leeg en kunnen ze meteen aan de slag.“ Tot het middaguur wordt de terugloop naar de robot geblokkeerd. „'s Avonds voor het

avondeten halen we ze weer naar binnen, met de quad“, schetst Kees. Cora: „Dan lopen we alle sloten na. Gemiddeld ligt er elke week wel eentje in de sloot.“ „Dat hoort erbij, hier in het veenweidegebied“, grinnikt Kees. „We hebben geen afrasteringen, de koeien drinken altijd uit de sloot.“ De quad heeft Cora twee jaar geleden van Kees gekregen als verjaardagscadeau.

Beperkte draagkracht

Het voordeel van klei op veen is volgens Kees dat het gras eigenlijk altijd groeit. „Vooral in mei en juni gaat het ontzettend hard. En omdat we zoveel sloten hebben, wordt het water bij regenbuien ook meteen afgevoerd. Het droogt hier heel snel op.“ Binnen krijgen de koeien een gemengd rantsoen gevoerd dat bestaat uit 60 procent gras, 30 procent maïs, 10 procent bietenpulp en afhankelijk van de kwaliteit van het gras een klein beetje soja. Daarnaast krijgen ze twee soorten brok. Maximaal 8 kilo in de robot en wie nog meer mag, moet zich tot de krachtvoerbox wenden. Wat landwerk betreft doet de familie Ro- ▶

Op het erf vallen de drie romneyloodsen op. Bij de start van het bedrijf in 1972 werden die ingezet als proefstallen voor het toenmalige Imag.

De oudste pinken zijn gehuisvest in de middelste romneyloods, waarin nog steeds de originele voerligboxen zitten.

Een stukje levend erfgoed: de Beatty-mestscheider uit 1972.

mijn en hun medewerkers in en rond de huiskavel alles zelf. Bij het land op afstand helpt de loonwerker mee. Kees: „We hebben zelf een opraapwagen, daarmee creëer je enige flexibiliteit.“ Vanwege de beperkte draagkracht van de veenweidegrond gebruiken ze relatief lichte trekkers en werktuigen. Bemesten van de huiskavel doet de loonwerker met behulp van sleepslangen. In het voorjaar wordt er 10 procent water aan de drijfmest toegevoegd om het beter verpompaar te maken, in de zomer is het wel de helft water, vertelt Kees. „Dan is het nog beter verpompaar én beter opneembaar voor het gras.“

Nazaten Sabina 17

De fokkerij is het terrein van Cora. „Daar bemoei ik me helemaal niet mee“, lacht Kees. Van oudsher zat er veel Tops-bloed in de veestapel. Die is volledig zwartbont Holstein, „waarvan 10 procent rood van buiten maar zwart van binnen“, stelt ze. De rode kleur is op het bedrijf geïntroduceerd via een bevriende collega die stopte met boeren. Hij had nog een embryo in de vriezer. De grootmoeder daarvan was de bekende NRM-kampioen Sabina 17 van Herman en Ria Schrijver uit Terwolde, die tijdens de MKZ-crisis is geruimd. Dat embryo werd in een van de eigen koeien geplaatst. „Het bleef zitten en het werd nog een vaarskalf ook“, aldus Kees.

Deze Melkweg Sabina Red Rose (Stadel x Jerrom) sleepte in 2008 in Hoornaar het reservekampioenschap roodbont midden in de wacht. Een dochter van haar uit een embryospoeling is Fidelity-dochter Melkweg Sabina 3 (ze siert de voorpagina van dit blad). Zij werd bij de laatste Hoornaar-editie kampioen oudere dieren roodbont. Kees: „Dat was wel een bijzonder verhaal. Die koe was een paar maanden eerder uitgedleden toen ze tochtig was. Twee weken lang hebben we haar elke dag met behulp van een band opgebeurd en ze is volledig hersteld. Toen Hoornaar eraan kwam, vroeg Richard of we niet een koe hadden waarmee we naar de keuring konden. Dat werd zij. We gingen erheen zo van ‘meedoone is belangrijker dan winnen’, maar als ze dan kampioen wordt, is het wel een mooie opsteker voor de jongens en voor het bedrijf.“

Alle lof en eer komt volgens Kees en Cora hierbij toe aan Jos en Richard, die samen met stagiair Joost Versluis weken met de koe hebben getraind en haar keuringsklaar hebben gemaakt. De stagiair – ‘een halve Teus van Dijk’ volgens Kees – zat op een cowfitcursus en mocht zich helemaal uitleven. „Wij houden wel van fokkerij en van mooie koeien, maar niet van het werk dat bij keuringen komt kijken“, zegt Kees olijk. „Uiteindelijk hebben wij alleen maar heen en weer gereden en de beker in ontvangst genomen.“

Wat fokkerij betreft let Cora sinds de introductie van het robotmelken nadrukkelijk op functionele aspecten, zoals de speenplaatsing. Ook melksnelheid en goede benen zijn belangrijk. Cora vertelt dat ze voornamelijk stieren van CRV gebruikt, op het moment Stellando, Titanium, Enigma, G-Force en Anchorman. „Af en toe koop ik voor een specifieke koe iets anders bij.“ De stieren zoekt ze zelf uit. Er moet een beste melkplas onder zitten en liefst positieve gehalten. Ze wil bovendien assertieve koeien die zich goed kunnen handhaven in het koppel en in het bedrijfssysteem. „Ze moeten in staat zijn om zelfstandig het rondje op de robot te maken.“ Kylian voldoet wat dat betreft absoluut niet voor haar. „Matig karakter en matige poten.“ In de stal lopen relatief veel Crickets. „Die zie ik nooit terug op de robot-attentielijst. Van mij mogen ze nog wat luxer in het frame, maar ze zijn wel efficiënt“, oordeelt ze. „Kirby's bevalen ook goed.“ Verder lopen er bij de oudste dieren Classics en Talent-dochters. „En we melken er diverse van Support en Olympic.“ Binnenkort komen er veel dochters aan de melk van Atlantic, Astro en Ormsby. Insemineren doet Cora zelf; Richard en Jos kunnen het ook.

Fouragehandel

Dierenwelzijn staat hoog in het vaandel. De melkkoeien liggen in diepstrooiselboxen

Bedrijfsgegevens

Kees (48) en Cora Romijn (49) runnen in Langerak (ZH) een melkveebedrijf met 122 koeien en ruim 90 stuks jongvee. Ze hebben twee kinderen: Kim (16) en Jari (12). Het werk wordt rondgezet met twee vaste medewerkers, Richard van Muijwijk en Jos Stam, die gezamenlijk voor 40 uur op de loonlijst staan. Daarnaast is er vrijwel altijd een stagiair. Het bedrijf omvat 59 hectare, waarvan 5 hectare snijmaïs. Ze boeren op zware rivierklei op veen. Hoe dicht bij de rivier de Lek, hoe dikker het kleidek, legt Kees uit. „Dat varieert van 10, 15 centimeter bij huis tot 80 à 100 centimeter dicht bij de rivier. In de

zomer kan het keihard worden.“

Op de 35 hectare huiskavel passen ze volledige weidegang toe in combinatie met twee Lely-melkrobots. De gemiddelde lactatieproductie van de koeien bedraagt 10.550 kilo melk, met 4,38 procent vet en 3,48 procent eiwit. Naast twee soorten krachtvoer krijgen ze een gemengd rantsoen van gras, maïs, een beetje persulp en afhankelijk van de kwaliteit van het gras een klein beetje soja. Kees Romijn werd vier jaar geleden benoemd tot voorzitter van de sector Melkveehouderij van LTO-Noord annex voorzitter van de landelijke vakgroep

Deze hoge kuil heeft Cora zelf aangereden. „Dan weet ik precies hoe hij is opgebouwd en hoe vast hij zit.“

Het bedrijf van Kees en Cora Romijn vanuit de lucht.

met zand. Op de mestgang liggen gewone roosters. Toen in 2008 de vergunning voor de nieuwbouw binnen was, waren emissiearme roostervloeren nog niet verplicht, vertelt de melkveehouder. Om het zand zoveel mogelijk binnenboord te houden, liggen er structuurmatten onder en gaat er in de boxen nog een dikke laag gehakseld stro overheen. Het ligbed is zo heel comfortabel. „Dikke, kale hakken kennen we niet. De koeien staan ook makkelijk op. Bovendien hebben we het idee dat dat stro ook wat toevoegt aan de mest“, zegt Kees. De melkveehouder had er nog een fouragehandel naast. Die activiteiten staan vanwege het bestuurswerk sinds drie jaar op een wat lager pitje. Hij handelt lokaal nog wat in tarwestro. Het stro voor de boxen kopen ze aan in grote pakken en hakselen ze zelf kort.

Vol met jongvee

In de stal, waarbij het oude gedeelte overloopt in het nieuwe, zitten de jongste kalveren in een strohok. De kalfkoeien staan in een strohok aan de overkant van het voerpad en daarnaast lopen de droge koeien (close up-groep) in een gedeelte dat comfortabel als potstal is ingericht. Het melkvee oogt functioneel en robuust. „Ik houd van knuppels van koeien“, stelt Cora. „Al is wat hier loopt niet groot genoeg voor het keuringsgeweld van Hoornaar, die zijn nog

10 tot 15 centimeter groter. Maar als er koeien weg gaan, wegen ze regelmatig 700, 750 kilo.“ De pinken van 6 tot 15 maanden zitten in de middelste romneyloods. De loodsen zijn in het midden met elkaar verbonden. In de meest rechtse zitten de kalveren vanaf 10, 14 dagen in groepshokken op stro met een drinkautomaat. Cora vertelt dat ze sinds de ingebruikname van de nieuwbouw geleidelijk aan de extra dieren aan de melk hebben laten komen. Nu kan ze nadrukkelijker gaan selecteren. „We lopen inmiddels helemaal vol met jongvee; dadelijk gaan we inventariseren hoeveel drachtige pinken we kunnen verkopen.“

Neospora

Qua dierziekten is het bedrijf overal gecertificeerd vrij van. Dat is Kees als melkveebestuurder binnen LTO Nederland natuurlijk wel een beetje aan zijn stand verplicht. Al wil dat niet zeggen dat er bij de familie Romijn nooit iets loos is. „In 2008-2009 hebben we behoorlijk last gehad van een brede besmetting met Neospora, hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door onze eigen hond“, vertelt Kees. Cora: „Mijn vader voerde het gemaaide tuingras altijd aan de droge koeien en soms ook aan de pinken. Niks weggooiën, je kent dat wel. De hond poepte ook in de tuin. Die was 14, die kun je dat dan niet meer afleren. Alles bij elkaar hebben we

37 koeien moeten opruimen.“ Ook de oude hond moest weg. Cora: „Na drie maanden elende was ik hé-le-maal klaar met ‘m.“

Op het erf staat een behoorlijke meststalo. Met de kelders onder de stallen erbij kunnen ze bijna voor een jaar mest opslaan. Met in totaal 59 hectare grond, 120 redelijk hoog producerende koeien en 90 stuks jongvee kunnen ze ongeveer 80 procent van het fosfaat thuis kwijt en moeten ze de rest afzetten, vertelt de LTO-voorman. „We zitten relatief ruim in het jongvee omdat we altijd redelijk wat vaarzen aanhouden voor de verkoop. Voor de fosfaatruimte pakt dat nu gunstig uit.“

Achter de romneyloods prijkt een stukje levend verleden: een nog altijd werkend systeem voor gescheiden mestafvoer van het merk Beatty, daterend uit 1972. „De bak is al drie keer vervangen, maar de motor is nog steeds origineel“, vertelt Cora. De vaste mest gebruiken ze op nieuw ingezaaid grasland en op maïsland. Naast de mesthoop liggen vijf kuilen: een zomer-, een herfst- en een voorjaarskuil, een kuil met pulp en een kuil met maïs en pulp. Een van de vrijliggende graskuilen is bijna 4 meter hoog. Is het niet link om die aan te rijden, zonder sleuvsilovanden? Cora: „Aanrijden doe ik ook wel zelf. Dan weet ik precies hoe de kuil is opgebouwd en hoe vast hij zit. Ik vind het pas eng worden als iemand anders een of twee uurtjes heeft aangereden.“ ■

Melkveehouderij van LTO Nederland. Dit jaar liep die zittingsperiode af. De actuele problematiek rond mest, fosfaatrechten en ook de melkprijs zijn voor Romijn reden geweest zich herkiesbaar te stellen voor een tweede termijn. Er meldten zich geen tegenkandidaten en 7 december werd zijn herbenoeming officieel bekrachtigd door het bestuur.

Voor de maanden november en december zijn drukke tijden voor de bestuurder. „Dan ben ik doordeweeks wel heel veel weg.“ Het bestuurswerk vergt gemiddeld vier dagen in de week. „Vaak ben ik dan op pad. En als je dan de telefoon thuis niet in een emmer water stopt, heb je ook geen rust“, grapt hij. In de zomerperiode heeft hij meer tijd voor werkzaamheden op het bedrijf.

